

heid in elk van de in haar samenwerkende kerken en groepen. Want als niet de in de N.C.R.V. samenkomende groepen leeren beven, of blijven beven voor 'volstrekke recht van Gods wel en waarheid, dan zou de N.C.R.V. zelf zich zien oplossen in een binnen-, christelijke' A.V.R.O., d.w.z. ophouden christelijk te zijn.

Daarom kan de N.C.R.V. geen Ersatz zijn, noch van een kerk, noch van een groep, noch van een partij. Scheppen kan ze ook niet, reformeeren evenmin, ons „heilig huis” worden ook niet. Zij heeft juist menschen noodig, die ieder voor zich, en in eigen kring, erkennen, dat men slechts dan de „heilige huisjes” onderscheiden, en met een verkleinwoordje benoemen kan, als men zich steeds weer onderworpen afvraagt, welke volstrekke geboden God voor zijn „Huis” gegeven heeft in leer en leven.

Het waren menschen, die aan zulke probleemstelling van huis uit gewoon waren, die met zijn vijven indertijd tot oprichting eener N.C.R.V. bijeengekomen zijn, toen de officiële sloopers van „heilige huisjes” nog sliepen.

Aan de N.C.R.V. in dezen zin onzen hartelijken gelukwensch.

K. S.

Bestaansrecht-erkenning voorwaarde voor samenkomst?

In „Goudsche Kerkbode” spreekt Ds. Kalkman met sympathie over het streven van „De Reformatie” inzake het zoeken naar kerkelijke eenheid tusschen wie gelijke belijdenis hebben. Ds. Kalkman heeft evenwel één bedenking: hij meent, dat men over en weer elkaars bestaansrecht erkennen moet, om tot eenheid te komen, en wijst erop, dat wij toch ook elkaars doop erkennen. Hetgeen een erkennen van het bestaansrecht insluit, naar zijn meening.

Dankbaar voor Ds. Kalkman's artikelen, vroeger en nu, zou ik op dit ééne punt met hem van meening willen verschillen.

ad a) Naar mijn meening is de erkenning van elkaars „bestaansrecht” als „(afzonderlijk) kerkelijk instituut” het groote struikelblok voor de eenheids pogingen. Want als we het recht hebben naast elkaar te blijven, dan laat ik persoonlijk liever alles wat is, kalm voortbestaan; het leven is dan voorloopig wel zoo rustig. Maar ik geloof niet, dat Christus ons het recht geeft de zaak blauw blauw te laten. Ik geloof, dat Hij verbinden wil, wat samenwonen kan in één belijdenis. En daarom moeten wij het bestaansrecht der Chr. Geref. kerk ontkennen; en kunnen ook haar leden, als zij ernst maken met het grondaxioma, zoeven genoemd, niet anders doen, dan het bestaansrecht van ons instituut ontkennen (zoals de echte chr. gereformeerden ook altijd gedaan hebben, in tegenstelling met latere „Wekker”-artikelen, die het aantal „ware kerken” begonnen aan te lengen, en dus een neo-chr. geref. opvatting vertoonden). Over de wijze, hoe wij

dan samenkomen kunnen met deze wederzijdsche opvatting ten aanzien van elkaar, schreef ik reeds. Zoodra men inziet, dat samenwonen eisch is, is het een kwestie van gehoorzaamheid, eraan te te voldoen. Een persoonlijke meening, of zelfs een voormalige kerkelijke uitspraak over de onwettigheid van eens anders kerkbestaan, is de facto buiten werking gesteld, zoodra de nieuwe groepering feit is. En om een meeningsverschil mag men elkaar in Gods huis niet voorbijloopen; de kerk is geen gemeenschap van logica, of van zuivere „Deutung” van kerkgeschiedenis(en).

ad b) Houdt erkenning van eens „anders” doop de these van de wettigheid van het „andere” instituut in? Ik herhaal: n.l. niet. Laat ons concreet worden: in Giessendam is weer een nieuwste sekte: een zekere heer De Hek doopt er ook. Kwam zulk een gedoopte naar ons over, ik geloof niet, dat hij zou herdoopt worden. Erkent men daarmee het „bestaansrecht” van de gemeente De Hek? In Los Angeles was een zekere jufvrouw Aimee McPherson. Ze haalde allerlei Amerikaanse kunsten uit, bekeerde op haar manier er velen, hield openbare samenkomsten, met illuminatie zoowel van zichzelf als van de zaal, doceerde „dogmatiek” met een heel grooten staf, verdiende en beheerde groote geldsommen, trouwde en liet zich scheiden, ging er weer met een ander van door, en schijnt onlangs den roman te hebben afgesloten. Zij deed zeer veel aan zending; ik heb van nabij foto's van het werk gezien, brieven van zendingsarbeiders en -sters gelezen, en drukwerk van de sekte ontvangen. Deze zendingen hebben er ongetwijfeld velen gedoopt, met de goede formule, en met een aanstelling, die in hun kring volstrekt wettig was. Erkent men nu het bestaansrecht van zulk een lichaam? Neen. Toch erkent men den doop ervan, als aan de bekende voorwaarden is voldaan.

Laat ons toegeven, dat de erkenning van den doop wel insluit een inrekeningbrengen van de catholiceit van het christendom, maar absoluut niet kan beteekenen een erkenning van de wettigheid van het doopende instituut.

Het is trouwens gevaarlijk, op feitelijke erkenningen (beter gezegd: op de ontstentenis van uiddrukkelijke verloocheningen) nieuwe uitspraken omtrent wat mag en niet mag te gronden. Want om de rechte houding te vinden, moeten we altijd weer naar de bron terug: het geopenbaarde Woord. Het zou immers wel kunnen zijn, dat we met dat „erkennen”, of „niet-verloochenen”, zelf op een verkeerd weg waren. Het is duidelijk, dat we inzake het al-of-niet-herdoopten een zekere verlegenheidspolitiek voeren: niemand weet, hoe uit het moeras te komen, of: welke grens te trekken tusschen niet- en wel-erkennen. Maar daarom blijve ons argument ook daárop niet gebouwd.

K. S.

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHEISEN

Het Erotische.

VI.

Wanneer E. Spranger in zijn „Psychologie des Jugendalters” eene algemeene psychologie der jeugdliche Erotik heeft gegeven, gaat hij tot nadere specialiseering der erotische verschijnselen over door na te gaan, hoe deze erotiek zich openbaart:

1. tusschen hen, die van denzelfden leeftijd en van gelijk geslacht zijn;

2. tusschen hen, die van denzelfden leeftijd en van verschillend geslacht zijn;

3. tusschen hen, die van verschillende leeftijd en van gelijk geslacht zijn;

4. tusschen hen, die van verschillende leeftijd en van verschillend geslacht zijn.

Ongetwijfeld een logische indeeling.

1. Het erotische tusschen hen, die van van denzelfden leeftijd en van gelijk geslacht zijn. Spranger vindt, dat in de vriendschap van jongens tot jongens en van meisjes onder elkander een erotische grondtrek wordt gevonden. Er is dan een „Zamenklingen”, sympathie. Dit wordt tot een echt verstaan, wat meer is dan een aesthetisch „schwärmen”, dweepen. Maar, en zie hier weder de scherpe scheiding, welke Spranger maakt tusschen het erotische en het sexuele, eigenlijk sexueel begeeren verbindt zich hiermede niet, komt niet naar voren; het zou als iets onheiligs gevonden worden. En dit is hier het karakteristieke. Maar ook erkent hij, dat het in iedere verhouding van dezen aard tot een crisis komt, die of tot verbreking van de verhouding leidt, of tot een verhouding op een anderen grondslag. De persoonlijkheid van den mensch komt toch bij het rijper worden meer naar voren en de „werkelijke” mensch wordt gezien.

2. Het erotische tusschen hen, die van denzelfden leeftijd en van verschillend geslacht zijn.

Hier gaat het dus over de verhouding tusschen jongens en meisjes. Spranger stelt hier, dat het in deze jaren tusschen de beide geslachten nog niet tot de echte, groote liefde komt. Dat kan nog niet. De psychische functies zijn nog niet tot deze kracht van werkzaamheid gekomen. Er is nog de schuchterheid. Men zou echter kunnen tegenwerpen: is er dan niet „het flirten”? De flirt echter bootst de uiterlijke vormen van den Eros na, maar heeft niet diens wijding. Zij wordt voor een deel uit geheel andere bronnen gevoed.

Nu worden drie typische ontwikkelingsstadijperken gesteld. In den eigenlijken kinderleeftijd (tot ongeveer 10 jaar) vinden de kinderen in spel en vrijen omgang hun onbevengende verhoudingen. In den knapen- en jonge-meisjes-leeftijd, den leeftijd, die aan de eigenlijke ontwikkelingsjaren voorafgaat, is normaal een zekere trotsche en schuwe afzondering. Men mijdt elkander. De jongens zien op de meisjes neer; ze zijn „ganzen”; de meisjes doen hetzelfde ten opzichte van de jongens; ze zijn „Lausbuben”.¹⁾ Maar in de eigenlijke ontwikkelingsjaren, deelen zich de jeugdigen in twee soorten: de flirterenden en degenen, die zich terughouden. Bij de eersten komt dit uit in het zoogenaamde „pousseeren”. De kleeding is onberispelijk, das en glacé-handschoen zijn onontbeerlijk; de haar-versiering moet in orde zijn. Men „paart” zich langs de drukbezochte wandelwegen in de groote stad of op den boulevard langs 't strand. De zich terughoudenden hebben meer stille bewondering. Men draagt het beeld van de(n) „aangebode(n)” in het hart. En daar wordt het gekoesterd. Zij zijn naar Sprangers oordeel de productieven, het „pousseeren” en het dansuur maakt onproductief. Maar ook in de eerste jaren van dezen tijd treedt de echte, groote liefde nog niet op. Men zoekt in al datousseeren en „schwärmen” nog altoos teveel zichzelf.

3. Het erotische tusschen hen, die van verschillende leeftijd en van gelijk geslacht zijn. Hier gaat het over den vorm van het erotische tusschen jongeling en knaap, of tus-

UIT DE HISTORIE

De Vereeniging van 1892.

VII.

(De bronnen. D.)

B. Dr. Kuyper en de Scheiding. (3)

De derde of laatste brief van Ds. Jongeleen bestaat hierin, dat Dr. Kuyper ongunstig oordeelde niet alleen over de scheiding, maar ook over de personen, die met de afscheiding waren meegegaan. Om dit te bewijzen geeft hij het volgende citaat van Dr. Kuyper: „En als men ons nu in oprechtheid voor het aangezicht des Heeren vraagt, wie er uit onzen levenskring alzo naar de Kerk der gescheidenen zijn overgegaan en wie terugbleven, metterdaad, dan zouden wij tegen beter in moeten spreken, indien wij zeiden, dat wie uittraden, juist de teederste en best onderleide kinderen Gods waren. Integendeel juist die vromen en die dieper leefden bleven terug, en bij hen die gingen, viel niet zelden iets uitwendigs, iets oppervlakkigs, iets min teeders op te merken, waardoor hun uittreden nooit een sprake tot anderer conscientie werd.”¹⁾

Nu vermeldt Ds. Jongeleen niet, waar hij dit citaat gevonden heeft. Merkwaardigerwijze is het precies hetzelfde — zelfs geen woord of letter meer of minder — dat ook Prof. P. J. M. de Bruin heeft overgenomen²⁾. Dit wekt het vermoeden, dat Ds. Jongeleen het niet rechtstreeks bij Dr. Kuyper heeft nageslagen, maar het tweede of derde hands aan anderen ontleend.

Indien hij echter deze woorden in de Heraut van 30 November 1884 in hun verband gelezen had, zou hij er wel wat voorzichtiger mee geweest zijn. Dr. Kuyper laat n.l. eerst deze verklaring er aan vooraf gaan: „En nu ligt niets verder van ons, dan dat we onze gescheiden broeders geestelijk zouden willen veroordeelen. Die hen en ons oordeelen zal is de Heer.” Voorts maakt Dr. Kuyper hetzelfde onderscheid tusschen succes en zegen, als onlangs ook in dit blad gedaan werd. En dan heeft Dr. Kuyper het niet over de vaders der scheiding, ook niet over de afgescheidenen in 'talgemeen, maar — zooals ook al het citaat van Ds. Jongeleen zelf duidelijk zegt — over hen die uit de Hervormde Kerk naar de Christelijke Gereformeerde overgingen, en nog nader — zooals uit het vervolg blijkt — over degenen die in de laatste tien jaren overgingen. „De „bidders”, de „vaders in Christus”, om het kort te zeggen, zagen wij in de laatste tien jaren niet uitgaan; en die uitgingen, hoorden, op enkele uitzonderingen na, meer tot de uitwendigen.”

¹⁾ t. a. p. 12. De enkele onnauwkeurigheden, die door Ds. Jongeleen bij het overschrijven zijn gemaakt, zijn door mij naar het oorspronkelijke verbeterd.

²⁾ Het voortbestaan van de Christelijke Gereformeerde Kerk, 24.

schen den volwassen man en den jongeling. Hier treedt naar voren het paedagogisch element, dat in elken Eros sluimert, de wederkerige „omhoogheffing”. Het erotische heeft hier een diepen metaphysischen grond, n.l. den blik voor de natuur, als zij den bloei in den mensch onthult. Dan is zij het verlangen naar de vaste, rijpe ziel, naar de niet meer alleen in blootlichamelijke gratie zich voordoende schoonheid der wijsheid in den platonischen zin. Dit element van den Eros komt vooral uit in de verhoudingen van den jeugdige tot den echten leider (Führer). De Jeugdbeweging is niet het minst daaruit te verklaren.³⁾ Het ontbreekt ook niet aan erotische verhoudingen tusschen het jonge meisje en de jonge vrouw of de volwassen vrouw. Maar naar Sprangers meening treedt in de vrouw, door het jonge meisje meer bewonderd, ook het element naar voren, dat hij noemt: „het weten van het groote geheim van de vrouwelijke natuurbestemming”. Maar ook, zonder dat treedt de gelijkgeslachtelijke erotiek op bij de meisjes, in het dweepen met leeraressen enz.⁴⁾

4. Het erotische tusschen hen, die van verschillende leeftijd en van verschillend geslacht zijn. Hier geldt het de verhouding van jongeren met personen van ouderen leeftijd van een ander geslacht. Spranger stelt evenals Dr. J. Waterink, dat de binding in erotische zin zich al heel spoedig op het andere geslacht richt, waarbij de eerste nog poneert, dat zij bij meisjes reeds vroeg aanwezig is, vroeger dan bij jongelingen.⁵⁾ Wij vinden hierbij de opmerking bij Dr. J. Waterink: „In normale gevallen gaat echter het erotische nimmer aan het sexuele vooraf”. Is dit een drukfout? Of verstaan wij hem verkeerd, als wij meenen, dat in hetgeen hij dan verder ter adstrueering zegt, juist bewezen wordt, dat het erotische aan het sexuele voorafgaat? Begint hij dan niet aldus: „De jongen begint met het teere, het lieve, het zachte in het meisje aantrekkelijk te vinden”, enz.⁶⁾

Bij deze verhouding vindt Spranger bij het meisje de persoonsbinding, en bij den jongen meer het vormende, veredelende, ver-

En wilt doen, dan hij aanleg Volgens h matie er v staat. „En zeggen, of en belijdt zonde van naar beter besef, dat het nu es der ziele, langer naar hand doordien maar da God den ootmoedig En leg neen, dan dan is he getreden digden w voor God het meer niet lange

Ook al deeling ge kunnen w aan diens heeft geg hadden. Trouwe afgescheid feit, dat zijn kerk breede b vormde K indien da Christelijk „Onder vaardighe de Hervor ting den ter stede konden d Alleen

Dr. Kuyper iemand u Wessels, ling te Ut Geref. Ke lijke gebi gaf), zeg waren, n „Ontkend scheiding

¹⁾ Contid
²⁾ Deze de Chr. Ge 1932.

heffende, oefent.?) U. L. O. of Lyceu leerares. komt dar van W. de belan hoofdzak maar me daarenteg moeilij betrokke een vo leeraa behandel clusie Stern „Vele dweepen ten door den. Ik l gelijke d welke m toe bij vreugde mij een lingen hetzel lijke lees geven, e king van meenen mogen gevaren, tische lig regel vo is op en van Spr en in d tische m leven d platonisc „het bl brengt.